

Галина Мартинюк

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті окреслено можливості застосування Інтернет-технологій під час підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. Виокремлено такі переваги їхнього використання: досягання навчальних цілей із найменшими затратами часу; можливість створення інтерактивного навчального матеріалу; моделювання процесів і явищ, що вивчаються; організація належних умов для самостійної роботи, наукового пошуку; контроль і корекція рівня знань і якості самостійної роботи студентів.

Ключові слова: *підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, Інтернет-технології, інформаційна культура педагога.*

Якісна підготовка висококваліфікованих учителів – одне з основних завдань, які встановлено перед вищою школою Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття). Основні напрями та вимоги до професійної підготовки сучасного вчителя – суб'єкта особистісного й професійного зростання висвітлено в Державній програмі «Вчитель», Національній доктрині розвитку освіти, Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір.

Аналіз навчального процесу у загальноосвітніх навчальних закладах свідчить, що більшість учителів гуманітарних дисциплін застосовують традиційні методи навчання у професійній діяльності. Перехід загальноосвітніх навчальних закладів на нові стандарти освіти потребує, насамперед, упровадження інформаційних освітніх технологій навчання – Інтернет-технологій. Слід підкреслити, що впровадження Інтернет-технологій у навчальний процес має ґрунтуватися на їх педагогічно обґрунтованому поєднанні з традиційними методичними системами навчання та при обов'язковому обґрунтуванні педагогічної доцільності їх застосування. Втім вивчення сучасного стану навчально-виховного процесу вказує на те, що в педагогічних вищих навчальних закладах здійснюють суто технічну підготовку майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей до роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, замість спеціальної підготовки щодо застосування Інтернет-технологій у професійній діяльності.

Проведений аналіз психолого-педагогічних студій із досліджуваної проблеми уможливив виокремити низку найважливіших аспектів

дослідження, як от: суть та критерії навчальної активності (В. Лозова, Н. Редьковець, Г. Троцько, І. Харламов, Т. Шамова); професійно-педагогічна підготовка вчителя (М. Ігнатенко, О. Глузман, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Кузьміна, М. Овчинникова, Ю. Пелех, А. Піскунов, А. Хуторський); застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення гуманітарних дисциплін (І. Бакаленко, Ю. Брановський, Н. Бочевська, О. Гокунь, Р. Гурін, О. Значенко, Т. Кулик). Сучасний стан вищої освіти вимагає застосування інноваційних технологій під час підготовки висококваліфікованого фахівця. У психолого-педагогічній літературі представлено різні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних, зокрема, Інтернет-технологій під час підготовки майбутніх учителів але ефективного використання Інтернет-технологій досліджене недостатньо, у зв'язку з цим виникають труднощі під час застосування інформаційно-комунікаційних технологій у практичній діяльності.

Мета статті – виявити педагогічні можливості Інтернет-технологій як засобу активізації навчальної діяльності майбутніх учителів-гуманітаріїв у процесі їхньої професійної підготовки.

Проведений аналіз психолого-педагогічних розвідок вказує на те, що питання використання Інтернет-технологій під час підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей потребує дослідження. Це зумовлено, по-перше, необхідністю виконання сукупності завдань, значущість яких підкреслюють положення, які відбито в державних документах про освіту (Законі України «Про вищу освіту», Концепції розвитку педагогічної освіти, Національній доктрині розвитку освіти України); по-друге, зміною освітніх пріоритетів і ціннісних орієнтирів, що вимагає принципових змін і у змісті та процесі організації навчально-розвивального освітнього середовища.

Із метою вирішення всебічного спектру освітніх завдань у вищих навчальних закладах під час підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей застосовують інноваційні технології. Традиційне навчання зазнає модифікацій на всіх стадіях навчального процесу. Нові технології забезпечують учасників навчально-виховного процесу новими засобами комунікації. Інтернет-технології – це автоматизоване середовище отримання, оброблення, зберігання, передавання і використання знань у вигляді інформації та їхня дія на об'єкт, яка реалізується в мережі Інтернет, що охоплює машинний і соціальний (людський) елементи [4].

До таких елементів відносимо такі: комп'ютерні навчальні програми, електронні підручники, тренажери, лабораторні практикуми, тестові системи, навчальні системи на основі мультимедіа-технологій, інтелектуальні і навчальні експертні системи, засоби телекомунікації, що долучають електронну пошту, телеконференції, електронні бібліотеки та ін.

Отже, Інтернет-технології в освіті являють собою глобальний комплексний набір сучасних, єдиних у всьому світі, телекомунікаційних

інструментальних засобів, універсальне програмно-методичне забезпечення, інформаційне середовище, що включає величезні масиви інформації.

Зосереджуючи увагу на впровадженні Інтернет-технологій у процес підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, важливо враховувати сучасні тенденції інформатизації навчального процесу, завданням якого є – навчити студента самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі. Переваги використання Інтернет-технологій під час підготовки майбутніх учителів-гуманітаріїв є такі: досягання навчальних цілей із найменшими затратами часу; можливість створення інтерактивного навчального матеріалу, наповненого посиланнями на різні його частини (гіпертекст); моделювання процесів і явищ, що вивчаються, можливість проводити «комп'ютерні експерименти»; організація належних умов для самостійної роботи, наукового пошуку; контроль і корекція рівня знань і якості самостійної роботи студентів.

Пропонуємо викладачам гуманітарних дисциплін у співпраці з викладачами інформатики розробляти заняття чи фрагменти занять для вивчення гуманітарних дисциплін із використанням Інтернет-технологій. Втім, для ефективного пошуку навчальної інформації необхідно вміти використовувати ресурси Інтернету. Студентам необхідно знати адреси сайтів і їхні можливості, щоб не затрачати часу на пошуки того чи іншого ресурсу.

Наведемо окремі адреси сайтів, які будуть корисними як викладачам, так і студентам гуманітарних спеціальностей: <http://www.gumer.info>. – бібліотека Гумер (гуманітарні науки), усі тексти шкільної програми з російської літератури; <http://www.mylanguage.ru>. – інтерактивний курс для вивчення ділової російської мови; <http://gramota.ru>. – довідково-інформаційний портал – російська для всіх, навчальні матеріали; <http://slovesnik-oka.narod.ru/RUSYAZ.htm> – вивчення російської мови у мережі Інтернет; <http://www.u4imrussian.com>. – вивчайте російську мову, не виходячи з дому, інтерактивні вправи з граматики, орфографії, пунктуації, стилістики російської мови; <http://web.uvic.ca/hrd/halfbaked>. – можливість безкоштовного доступу до програми створення власних ППЗ; <http://www.slovoopedia.com>. – словопедія, російські тлумачні словники: словник Даля, енциклопедичний словник, словник Ожегова та ін; <http://dictionaries.rin.ru> – вільний доступ до понад 60 словників різної спрямованості – енциклопедичних, технічних, медичних, економічних, орфографічних та багатьох інших; сайт національної наукової бібліотеки Вернадського www.nbuv.gov.ua; енциклопедія «Українська мова», яка має гіпертекстову структуру – <http://litopys.org.ua/ukrмова/um.htm>; чимало наукової інформації, комп'ютерних тестів, розміщено на сайтах: «Нова мова» – <http://www.novamova.com.ua>, «Мова інфо» – <http://mova.info>. Багатим джерелом інформації для студентів є Український Лінгвістичний портал <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> та ін.

Всебічні можливості Інтернет-технологій дозволяють експериментувати,

підвищують інтерес до вивчення гуманітарних дисциплін, формують у майбутніх фахівців здатність розвивати логічне мислення. Адже інформація, яку подано на екрані – образна і краще засвоюється, ніж текстова. На сьогодні у навчальному процесі широко почали застосовувати електронні демонстраційні матеріали, презентації з використанням мультимедіа. Відтак виник новий вид навчальних засобів – Інтернет підручники, які є одним із різновидів електронних підручників. Електронний підручник – новий жанр навчальної літератури, основне навчальне електронне видання, створене на високому науковому і методичному рівні, що повністю відповідає дидактичним одиницям стандарту та навчальній програмі [2].

Вчений М. Меламуд, аналізуючи методику формування електронних підручників, виділяє такі переваги, як відсутність обмежень на обсяг тем; електронний підручник – не заміна викладача – це тільки потужний засіб навчання, що дозволяє покращити методику викладання і може використовуватися, як довідково-енциклопедичний посібник [3]. Електронний підручник включає такі складові:

- інформаційну (представлення навчальної інформації);
- практичну (представлення навчальних завдань для закріплення знань, умінь і навичок);
- діагностичну (контролювання знань студентів).

Вважаємо, що такий тип електронного підручника є одним із ефективних засобів управління навчальною діяльністю майбутніх педагогів. В. Бабич у науковій студії [1] подає методичні рекомендації по написанню комп'ютерних підручників. Автор зазначає, що комп'ютерний підручник (КП) – це єдиний комплекс комп'ютерних програм, що містить певний обсяг навчального матеріалу, достатнього для підготовки учнів із усього навчального курсу, і методичні вказівки, що визначають послідовність навчання. На нашу думку, електронний підручник буде ефективнішим, якщо його доповнити й іншими навчально-методичними матеріалами, тобто сформувані електронні навчально-методичні комплекси з окремих гуманітарних дисциплін.

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей вагомим значення набуло використання Електронної пошти (e-mail). Електронна пошта (e-mail) являється потужним інформаційним ресурсом Інтернет. За допомогою Електронної пошти викладачі і студенти мають змогу обмінюватися текстовими і графічними повідомленнями, консультуватися, працювати в зручному режимі. Електронну пошту педагоги можуть використовувати для проведення семінарів в Інтернеті, як-от: «семінар-дискусія», «семінар-взаємонавчання». Під час дистанційної форми навчання ефективною слугує електронна лекція. У такому випадку студенту надсилають текст лекції в електронному вигляді, рекомендована література, а пізніше проводять консультації з використанням електронної пошти.

Під час підготовки майбутніх учителів-гуманітаріїв незамінними є телеконференції, які слугують засобом зв'язку між людьми на відстані. Виділяють три типи телеконференцій:

1. Аудіотелеконференції по своїй сутності являються телефонними конференціями, оскільки учасники підтримують зв'язок за допомогою телефонної техніки з використанням мікрофонів.

2. Відеоконференції, у яких поєднано аудіо і відео засоби з метою забезпечення інтерактивної голосової комунікації.

3. Комп'ютерні конференції дозволяють окремим учасникам спілкуватися через комп'ютерні термінали.

Відтак, вища школа потребує впровадження різних інноваційних форм і методів навчання з метою ефективною підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. Застосування Інтернет-технологій у вищих навчальних закладах уможливить підвищити якість сучасної національної освіти.

Розглянувши можливості застосування Інтернет-технологій під час підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей, зазначимо, що вагомою умовою підготовки майбутніх учителів-гуманітаріїв до застосування Інтернет-технологій є формування інформаційної культури останніх. Педагогам необхідно знати особливості призначення, будови і функціонування телекомунікаційної мережі; умови зберігання і передавання інформації всередині мережі; основні мережеві інформаційні ресурси і особливості роботи з ними; особливості організації та проведення телекомунікаційних проектів, тематичних телеконференцій; методичні особливості організації роботи учнів у мережі; основні правила поведінки користувачів у мережі, основи телекомунікаційного етикету. Майбутні вчителі гуманітарних спеціальностей повинні вміти працювати з електронною поштою, мережевими інформаційними службами, відбирати і обробляти інформацію, отриману з мережевих ресурсів та передавати її з використанням текстового, графічного редакторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич В. И. Методическое руководство по написанию педагогических программных средств / В. И. Бабич. – Л. : Вища школа, 1987. – 121 с.
2. Єрмоленко О. Кому і навіщо потрібен електронний підручник / О. Єрмоленко // Освіта. Технікуми. Коледжі. – 2009. – № 1. – С. 43–45.
3. Меламуд М. Р. Методические указания к проектированию компьютерного учебника / М. Р. Меламуд. – М. : Изд-во РЭА им. Г. В. Плеханова, 1998. – 68 с.
4. Интернет-технологии в образовании : учебно-методическое пособие [Электронный ресурс] / [Р. Н. Абалуев, Н. Е. Астафьева, Н. И. Баскакова и др.]. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. тех. ун-та, 2002. – Ч. 3. – 136 с. – Режим доступа : <http://www.tstu.ru/education/elib/pdf/2002/abaluev.pdf>.